

Otcova roľa

Pokojný večer na vŕšky padal,
na sivé polia.
V poslednom lúči starootcovská
horela roľa.
Z cudziny tulák kročil som na ňu
bázlivou nohou.
Slnko jak koráb v krvavých vodách
plá pod oblohou.

Strníšte suché na vlhkých hrudách
pod nohou praská.
Zdá sa, že ktosi vedľa mňa kráča —
na čele vráska,
v láskavom oku jakoby krotká
výčitka nemá:
— prečo si nechal otcovskú pôdu?
Obrancu nemá!

Celý deň slnko, predsa je vlhká
otcovská roľa.
Stáletia tiekli poddaných slzy
na naše polia,
stáletia tiekli — nemôž byť suchá
poddaných roľa,
darmo ich suší ohnivý slnko,
dnes ešte bolia.

Z cudziny tulák pod hruškou stál som
zotletou spolu.
Poddaných krvou napitá pôda
domov ma volá...
A v srdci stony robotných otcov
zrell mi v semä...
Vykličia ešte zubále dračie
z poddaných zeme?

Otrok

Ivan Krasko

Som ten, ktorému v uši znela pieseň matky-otrokyne.
Tá pieseň z mojej duše nikdy nevyhynie.
Tak smutno znela, dioným bojazlivým bóľom
sa tiško niesla úhorovým počom,
až chytila sa v detskej trasúcej sa duši.

Som ten, čo dozrieval pod bičom otrokára,
pod bičom, ktorý nestrábené rany denne
znovu potvára,
že žiadna z nich sa nikdy, nikdy nezahojí.
Môj chrbát skrivený už narovnal sa boji,
no vo sklopenom zraku posiaľ skrytá iskra horí...

Som ten, čo čaká na ston poplakaného zvona,
bo ťažko zhynúť otrokovi, pokiaľ pomstu nevykoná.
Až potom vystriem chrbát, rumeň sfarbi lico.
Dovtedy sadit' budem stromy, z ktorých rastú

šibenice...

O, smutno znela pieseň matky-otrokyne!

Slávnostný prejav zástupcu ONV pri odhaľovaní
pamätníka Mateja Hrebendu v Hačave

Pamätník Mateja Hrebendu v Hačave

V nedeľu 27. októbra 1966 Hačava prežívala slávnostné chvíle. Za veľkej účasti miestnych občanov a hostí bola slávnosť odhalenia pamätníka Mateja Hrebendu. Začala sa na miestnom cintoríne. Po zborovom speve Mužského robotníckeho spevokolu z Tisovca, nositeľa štátneho vyznamenania „Za vynikajúcu prácu“, recitácie básne a prejavu Miloša Šramu, riaditeľa školy, krojovaná skupina dievčat preniesla prst zeme z hrobu Mateja Hrebendu k pamätníku na námestí, kde zároveň zasadili aj „Strom slobody“ na počesť 50. výročia vzniku Československej republiky.

Slávnosť oficiálne otvoril predseda MNV Jozef Komjaty. Privítal delegáciu Stredoslovenského KNV, vedenú Máriou Oravcovou, delegáciu OV KSS a ONV vedenú Jánom Gibalom, autorov pamätníka akademického sochára Juraja Hovorku a Ing. arch. Jána Antala. Po básni zaspieval Ženský spevokol z Tisovca. Slávnostný prejav k odhaleniu pamätníka Hrebendu mal Július Bolfik, predseda komisie školstva a kultúry ONV. Po recitácii ďalšej básne za zvukov zborového spevu Mužského robotníckeho spevokolu z Tisovca pamätník Mateja Hrebendu odhalil v zastúpení ONV Július Bolfik. V mene občanov prevzal pamätník do starostlivosti Ján Fábry, tajomník MNV, ktorý poďakoval ONV za pomoc a autorom diela za dôstojné dielo.

Popoludní bol kultúrny program, na ktorom účinkovali mužský a ženský spevokol z Tisovca. Divadelný krúžok v Hačave predviedol divadelné výstupy zo života Mateja Hrebendu. Autorom výstupov bol Miloš Šramo. Divadlo nacvičoval a postavu Mateja Hrebendu predviedol Ākoš Mateides.

Ochotnícky súbor piesní a tancov sovietskej vojenskej časti z Komárna

Oslavy 100. výročia Vladimíra Iljiča Lenina boli vhodnou príležitosťou na prehĺbovanie priateľských stykov so sovietskymi ľuďmi. Dňa 20. apríla 1970 zavítal do Rimavskej Soboty Ochotnícky súbor piesní a tancov sovietskej vojenskej časti z Komárna. Dirigent súboru zasiadliý umelec Ukrajinskej sovietskej socialistickej republiky major Eduard Kazačkov pripravil dôstojný program, ktorý upútal pozornosť preplnenej sály okresného domu osvet. Nezabudnuteľný dojem zanechalo pásmo venované Vladimírovi Iljičovi Leninovi. I ostatné čísla boli kultúrnym pôžitkom pre obecenstvo. V pes-trom slede sa striedali piesne, tance i artistické vy-stúpenia. Zo spavákov zaujal prítomných lahodným tenorom kapitán Alexander Flodorovič Kočnov. Počas programu vtipne uvádzal jednotlivé čísla, spieval i re-citoval konferenciér vojak Dmitrij Ivanovič Velozov.

Na druhý deň členovia súboru sovietskej vojenskej časti si pozreli zaujímavosti mesta Rimavskej Soboty, navštívili Gemerské múzeum, potom nastúpili k pom-níku padlých sovietskych hrdinov na námestí Červenej armády. Tu k nastúpeným sovietskym vojakom preho-voril zástupca ONV s. Jūltus Bolíšk, ktorý ich obozná-mil o oslobodzovacích bojoch Červenej armády na úze-mí okresu Rimavská Sobota. Po prejave majora Kazač-kova sovietski vojaci vykonali defilé pred pomníkom, aby vzdali hold padlým sovietskym vojakom v boji pro-ti fašistickým okupantom a pri oslobodzovaní okresu Rimavská Sobota.

Vystúpenie Ochotníckeho súboru piesní a tancov so-vietskej vojenskej časti z Komárna donieslo nielen kul-túrny zážitok, ale aj prehĺbilo naše priateľské vzťahy k národom Sovietskeho zväzu.

Dirigent súboru major Kazačkov a členky súboru so zástupcami ONV a MšNV v Rimavskej Soboty pri pomníku sovietskych hrdinov

Členovia sovietskeho vojenského súboru pri defilé pred pamníkom padlých sovietskych vojakov

Ochotnícky súbor piesní a tancov sovietskych vojakov

ČÍŽ KÚPELE

Július Bolfík

Jódo-brómové kúpele Číž za svoj vznik vďaka náhodnému objaveniu jódobrómovej vody, keď čížsky obyvateľ Ondrej Harnocz v roku 1860 pri hĺbení studne v hĺbke 8 m narazil na vodu, ktorá mala slanú chuť.

V nasledujúcich rokoch o vodu sa zaujímali i úradné inštitúcie, zo začiatku čisto z komerčného hľadiska. Totižto po objavení slanej vody poklesol predaj soli v obci. Preto uskutočnili chemické rozborov vody a po zistení jódu v nej začínajú sa o minerálnu vodu zaujímať aj lekárske kruhy a pozoruje sa vplyv na ľudský organizmus.

Pomerne za krátky čas (už v roku 1896) čížska jódo-brómová voda si získava svetové meno a na rôznych vedeckých sympóziách sa jej udeľujú čestné diplomy. Súčasne i vtedajšie lekárske kapacity sa uznalivo vyjadrujú o liečebnej hodnote tejto vody. Tak napríklad v roku 1899 to bol profesor na Kráľovskej maďarskej univerzite Dr. Korányi Frigyes, v roku 1891 Dr. Karol Kavka, riaditeľ zemskej nemocnice v Bratislave a ďalší. V deväťdesiatych rokoch minulého storočia začínajú sa budovať ústavy s možnosťou ubytovania a kúpeľného liečenia.

Základom kúpeľnej liečby bolo a je dodnes pitie jódobrómovej vody, ktorá svojím zložením sa radí medzi slané minerálne vody, je však viac hodnotená pre obsah jódu než pre obsah NaCl. Voda sa získava zo studne zvanej Hygea. Má veľmi priaznivé chemické zloženie, žiaľ len v malej výdatnosti — 500 až 600 litrov za 24 hodín.

Jódo-brómová voda v Číži je jedinou svojho druhu na Slovensku a druhá v ČSSR (Darkov), na ktorej možno budovať kúpeľné zariadenia. Vychádzajúc z tejto skutočnosti a vzhľadom na výborné liečebné výsledky dosiahnuté na úseku detských, ako i dospelých pacientov, vykonali sa rôzne čiastočné hydrogeologické prieskumy s cieľom získať väčšie množstvo jódo-brómovej vody. Správy z týchto prieskumov sú rôznorodé. Zhodujú sa však v možnosti získania dostatku jódo-brómovej vody v čížskej kotline. Vyžaduje sa ale urobiť hĺbkové vrty. Vzhľadom na to, že tieto sú značne nákladné, v roku 1968 vykonali geologické merania na lokalite Číž na určenie presnejšieho miesta hĺbkového vrtu. Výsledky merania sa toho času spracúvajú. Keďže základom liečby v Číži a jódo-brómových kúpeľov vôbec je pitie minerálnej vody pri doplnení ďalšími

prvkami kúpeľnej starostlivosti, možno konštatovať, že existujúci zdroj minerálnej vody — studňa Hygea — je dostatočný pre kapacitu 500—600 pacientov. (Výdatnosť prameňa 500—600 litrov za 24 hodín, potreba vody pre pitnú kúru 500—600 pacientov na 24 hodín je 300—360 litrov vody). Kvôli úplnosti treba pripomenúť, že v liečebni sa nachádzajú ešte ďalšie studne, a to Nep­tún a Themis, ktoré neslúžili a neslúžia ako podstatné zdroje minerálnej vody, ale skôr ako rezervuár pre bytočnej minerálnej vody Hygea v čase, keď liečebňa mala len letnú prevádzku. Ďalej i niektoré súkromné studne v obci Číž ako napríklad: na dvore ZDŠ, Dr. Sakala, hotela Pazár, hotela Mária, Hanvayho kúrie, Františka Tótha, na pozemku Štefana Tótha podľa chemických rozborov obsahujú určité množstvo jódu, i keď sa tieto studne nepoužívajú, ich existenciou sa pripisuje dôležitý význam preto, lebo výpary z nich s obsahom jódu podmieňujú vytváranie špecifickej priaznivej mikroklímy v oblasti liečebne, ktorá má taktiež priaznivý vplyv pri liečbe pacientov, okrem iného i na horné cesty dýchacie, čo potvrdzujú i klinické pozorovania. (Pacienti prichádzajúci na liečbu, v anamnéze uvádzajú, že trpia astmatickými záchvatmi, ale počas liečby záchvat sa neobjavil.) Táto problematika by si zaslúžila podrobnejší rozbor.

Jódo-brómová minerálna voda a priaznivé klimatické pomery v Číži dávajú neobyčajne široké možnosti indikačné, ako to uvádza i vo svojej knihe prof. MUDr. Juraj Hansel: Balneografia Slovenska, a to — choroby lymphatického systému, choroby kostí (tbc), arteriosklerózne stavy a terciálny lues (hlavné červy), torpidné vrede, torpidné arthropatie, adhesie v hrudnej a brušnej dutine, neuralgie, neuritidy, tabes dorsalis, otravy ťažkými kovmi, choroby látkovej výmeny (dna, cukrovka, tučnota), choroby horných dýchacích ciest, kožné choroby (parazitárne), žalúdočné a črevné choroby.

Toho času zo širokej škály indikačných možností pre kúpele Číž sú určené indikácie niektorých chorôb pohybového ústrojenstva, a to následné stavy po infekčných artritidách, VII-3, coarthrosis št.: I-II, VII-4, arthrosis VII-6, spondylosos, spondylarthrosis VII-7, osteoporosy VII-8, prejavy na svaloch a šľachách (VII-10).

V poslednom období (rok 1968 a 1969) vyššie uvedené indikácie boli rozšírené o niektoré formy kornatenia ciev, a to: uzáver tepien končatín na podklade arteriosclerosis a dobrým kolaterálnym obehom bez ťažších kľudikačných ťažkostí II-12, arteriosclerosis mozgových ciev s drobným pyramídovým, alebo extrapyramídovým nálezom, bez výrazných psychických zmien, VI-13.

Na detskom oddelení s úspechom sa lieči: rozpad hlavičiek stehenných kostí — Perthesova choroba, chronické zápaly kostí.

Na základe doterajších klinických pozorovaní ako aj laboratórnych (hladina cholesterolu) uvažuje sa v rámci indikácií dať do popredia indikačné kornatenie ciev a nezápalové ochorenia kĺbov a chrčtice. Vzhľadom na dobré výsledky liečebné indikácie rozširujú aj o mimopľúcnu tuberkulózu.

Liečebňa má toho času kapacitu 191 lôžok, z toho 60 detských, umiestnených v piatich objektoch, roztrúsených po celej obci. Z najdôležitejších objektov treba spomenúť tieto ubytovne pre dospelých pacientov: objekt Partizán — 60 postelí, objekt Kriváň I.—II. — 37 postelí, objekt Detva — 34 postelí. V objekte Milan sa môže ubytovať 60 detských pacientov. V jedálni Kriváň sa stravujú pacienti i zamestnanci. Liečebné procedúry sa podávajú v „dolných kúpeľoch“ a v objekte Pofana je poliklinická časť liečebne.

Číž-kúpele

STANOVY

Gemerskej vlastivednej spoločnosti

Úvod

Jednou z veľmi významných úloh v masovopolitickej a kultúrno-osvetovej činnosti je práca na vlastivednom úseku. Učiť ľudí, nabádať a rozvíjať ich schopnosti, aby lepším poznaním svojej rodnej obce, okresu a kraja lepšie a hlbšie poznali aj svoju vlasť, aby šírením hlbších vedomostí aj o svojej vlasti, aby láskou k rodnému kraju znásobovali aj lásku k svojej širšej vlasti, k svojmu národu, k inonárodným svojím spoluobyvateľom a upevňovali pokrokové socialistické priateľstvo a bratstvo obyvateľov celej našej socialistickej vlasti — to je jedna z nezvyčajne krásnych, zaujímavých a dôležitých úloh politicko-výchovnej, kultúrno-osvetovej a vzdelávacej práce.

Zamýšľame sa nad touto prácou vo vedomí, že bola doteraz zanedbávaná, že rozširovanie vlastivedných poznatkov je u nás ťažšie a zložitejšie, ale tým významnejšie a potrebnnejšie. Na druhej strane nás naplňujú radostné pocity, že história, bohatstvo a sila našej socialistickej vlasti dávajú nám perspektívu i záruku jej ďalšieho rozvoja, do služieb ktorého treba postaviť i vlastivedu.

Uvedomujeme si, že vlastivedná práca v rozhodujúcej miere prispieva k tomu, aby sme svoju slovenskú krajinu, Slovenskú socialistickú republiku vo federatívnom zväzku v Československej socialistickej republike a celú československú socialistickú vlasť nielen poznali a pokladali za svoj trvalý domov, ale sa tiež aktívne a tvorivo zúčastňovali na jej budovaní a obrane.

§ 1. Názov, sídlo a obvod spoločnosti.

1. Gemerská vlastivedná spoločnosť (ďalej len GVS).
2. Sídlom GVS je Rimavská Sobota.
3. Obvodom jej činnosti je historické územie Gemera.

§ 2 — Finančné prostriedky a majetok.

1. GVS je samostatným záujmovým združením a po stránke hospodárskej samostatnou rozpočtovou organizáciou.
2. Finančné prostriedky na činnosť a vydávanie publikácií sa zabezpečujú z vlastných príjmov a poskytovaním dotácií Okresným národným výborom v Rimavskej Sobote a Rožňave podľa schváleného pracovného a edičného plánu. Edičný plán GVS prijatý v jednotlivých sekciách a na konferencii schvaľuje Komisia školstva a kultúry ONV v Rimavskej Sobote a Rožňave.
3. Hospodárenie GVS kontroluje Okresný národný výbor, finančný odbor v Rimavskej Sobote.

§ 3 — Úlohy GVS.

1. Cieľom GVS je združovať tých kultúrnych a vedeckých pracovníkov, ktorí chcú vedeckými metódami skúmať prítomnosť a minulosť Gemera a výsledky svojho výskumu budú publikovať v edícii GVS. Rozširovať poznatky na poli vedeckého výskumu v oblasti jednotlivých vlastivedných disciplín medzi svoje členstvo a iných záujemcov, ako aj starať sa o rozvoj vlastivednej činnosti v obvode.
2. Gemerská vlastivedná spoločnosť uskutočňuje tieto ciele umožňovaním výskumu a jeho financovaním, vydávaním publikácií, podľa schváleného edičného plánu, usporadovaním prednášok, semi-

nárov, vedeckých sympózií a podobných podujatí a to na všetkých úsekoch svojej vlastivednej činnosti. Získaný trojrozmerný materiál bude GVS odovzdávať Gemerskému múzeu v Rimavskej Sobote a Baníckemu múzeu v Rožňave podľa povahy materiálu.

3. GVS nadväzuje styky a spoluprácu s krajaňskými spolkami, ktoré v zahraničí združujú krajanov pochádzajúcich z regiónu historického Gemera.
4. Gemerská vlastivedná spoločnosť chce vytvárať novú tradíciu vychádzajúcu z podmienok socialistickej výstavby v celom regióne Gemera, pričom bude čerpať aj z bohatej studnice pokrokových snáh predchádzajúcich generácií. Poznať tieto pokrokové tradície, naväzovať na ne a rozvíjať ich, poznať prírodu a pomáhať pri jej štúdiu. Spolupracuje s Pamätníkom slovenskej literatúry Matice slovenskej, s príslušnými vedeckými ústavmi Slovenskej akadémie vied, pobočkami vedeckých spoločností SAV, Ústavom dejín KSS a okresnými skupinami spolupracovníkov ÚV KSS v príslušných okresoch ako aj s vedeckými pracovníkmi z jednotlivých vysokých škôl. Svoju činnosť a plány si navzájom koordinujú.
5. GVS spolupracuje so všetkými kultúrnymi, spoločenskými a masovými organizáciami, kultúrno-výchovnými inštitúciami v okrese.
6. GVS poskytuje poradenskú službu vlastivedným krúžkom pri múzeách, na školách, pri osvetových zariadeniach a závodných kluboch, pri kultúrnych spolkoch a ostatných spoločenských organizáciách.
7. GVS sleduje ochranu národohistorických pamiatok.
8. GVS v spolupráci s Matičkou slovenskou v Martine, s príslušnými ústavmi SAV, s Ústavom dejín KSS, Zväzom slovenských spisovateľov, s Ministerstvom kultúry SSR v Bratislave, udeľuje tri ceny dr. Vladimíra Clementisa za:

- a) vedeckú vlastivednú prácu,
- b) literárnu a inú umeleckú činnosť,
3. kultúrno-výchovnú a vzdelávaciu činnosť (divadlo, spevokol, tanečné súbory, knižnice, OZ a pod.).

§ 4 — Tlačový orgán GVS.

1. Orgánom Gemerskej vlastivednej spoločnosti je edícia Gemerské vlastivedné pohľady, v ktorej sa vo forme zborníkov alebo samostatných titulov vydávajú štúdie, materiálové príspevky, pramene alebo monografické práce členov GVS.
2. Pre členov a ostatných záujemcov bude štyrťročne vychádzať časopis GVS „Obzor Gemera“, kde okrem informácií zo života Spoločnosti sa budú publikovať popularizačné články zo všetkých vedných odborov vlastivednej činnosti, ako aj tvorba — vlastná autorov, najmä z radov mládeže.

§ 5 — Členstvo GVS

1. GVS usilujúca sa o založenie 20. septembra 1966 je záujmové dobrovoľné združenie tých občanov Slovenskej socialistickej republiky, ktorí pochádzajú, resp. pracujú na území historického Gemera alebo majú záujem o vlastivedné problémy tohto regiónu. Umožňuje im, aby v konkrétnej práci tieto svoje záujmy a potreby uspokojovali a cieľavedome rozvíjali svoje schopnosti a nadanie.
2. Členstvo v GVS je individuálne a kolektívne. Členovia sú zakladajúci, riadni a čestní.

3. Zakladajúcimi členmi sú tí, ktorí sa aktívne podieľali pri založení Spoločnosti. Za ďalších zakladajúcich členov môže navrhnúť výbor GVS konferenciou známych kultúrnych pracovníkov na doporučenie aspoň troch členov Spoločnosti. Zakladajúci členovia majú práva a povinnosti riadnych členov spoločnosti.
4. K prijatiu za riadneho člena GVS je potrebné vyplnenie členskej prihlášky, aktívna vedecko-výskumná a publicistická činnosť a doporučenie príslušnej sekcie.
5. Za čestných členov môže GVS menovať významných kultúrnych pracovníkov, ktorí sa zaslúžili nejakým významným spôsobom o kultúrny rozvoj Gemera. Právo udeliť čestné členstvo prináleží iba konferencii GVS.
6. Nadobudnutie členstva sa datuje odo dňa schválenia členskej prihlášky na konferencii GVS.

§ 6. — Práva a povinnosti členov.

1. Člen GVS má právo zúčastňovať sa na konferencii a všetkých ostatných podujatiach Spoločnosti, podávať návrhy výboru a konferencii, voliť a byť volený do všetkých orgánov Spoločnosti.
2. Každý člen GVS má právo byť informovaný o jej činnosti alebo činnosti príslušných sekcií.
3. Každý člen Spoločnosti má právo voľne si vybrať úlohu, ktorá najviac vyhovuje jeho potrebám, záujmom a záľubám. Vybranú, resp. prijatú úlohu je povinný splniť.
4. Každý člen GVS má právo sa odvolať proti rozhodnutiu výboru a o jeho žiadosti, resp. sťažnosti rozhodne konferencia.
5. Každý člen GVS dostane bezplatne po jednom exemplári zo všetkých vydaných publikácií v edícii Gemerské vlastivedné pohľady.
6. Každý člen Spoločnosti dostane členský diplom.
7. Člen GVS je povinný aktívne sa zúčastňovať vedeckej činnosti Spoločnosti, resp. zúčastňovať sa na zbernej a propagačnej činnosti.
8. Povinnosťou členov je zachovávať ustanovenie stanov, plniť platné rozhodnutie a všemožne napomáhať rozvoju Gemerskej vlastivednej spoločnosti.

§ 7. — Zánik členstva.

1. Členstvo v GVS zaniká úmrtím, vystúpením zo Spoločnosti, alebo vylúčením, zánikom GVS.
2. Člena možno vylúčiť zo Spoločnosti na základe rozhodnutia výboru pre neplnenie úloh alebo pre iné veľmi závažné dôvody.
3. Proti vylúčeniu má člen právo odvolať sa na konferenciu GVS.

§ 8. — Orgány GVS.

- konferencia,
- výbor,
- revízny orgán,
- odborné sekcie.

1. Najvyšším orgánom GVS je konferencia. Môže byť riadna a mimoriadna. Riadna konferencia sa zvoláva raz za rok, mimoriadna podľa potreby alebo na žiadosť aspoň tretiny riadnych členov. Musí sa zvoliť najneskôr do mesiaca po predložení príslušnej žiadosti výboru GVS. Konferencia zvoláva výbor GVS.
2. Konferencia je schopná právoplatne sa uznášať, ak je prítomná najmenej polovica členov. Ak v stanovenom čase nepríde potrebný počet členstva, koná sa konferencia po polhodinovej čakacej lehote za prítomnosti akéhokoľvek počtu členstva, alebo sa odloží na neskorší termín. Prítomní členovia rozhodnú o tejto skutočnosti hlasovaním.
3. Za prijaté uznesenie sa pokladá návrh, za ktorý hlasuje väčšina prítomných. Pri rovnosti hlasov rozhoduje hlas predsedu.
4. Konferenciu riadi predseda Spoločnosti alebo poverený člen výboru.

5. Do kompetencie konferencie patrí:

- a) posudzovanie správy o činnosti odstupujúceho výboru a revízorov Spoločnosti a rozhodovanie o udelení absolutoria,
- b) navrhovanie, menenie a výklad stanov GVS,
- c) voľba čestných členov Spoločnosti,
- d) rozhodovanie o odvolaniach proti rozhodnutiu výboru,
- e) schvaľovanie plánu práce GVS a jej sekcií,
- f) voľba výboru Spoločnosti a revízorov,
- g) rozhodovanie o zásadných záležitostiach Spoločnosti, pokiaľ nespádajú do kompetencie výboru a sekcií,
- h) odvolávanie tých funkcionárov, ktorí by si neplnili svoje povinnosti, konali v rozpore so stanovami a záujmami členstva,
- i) rozhodovať o financovaní vlastivedného výskumu v teréne,
- j) rozhodovať o výške členského príspevku GVS.

6. Na čele GVS v období medzi konferenciami je výbor Spoločnosti. Výbor je výkonným orgánom Spoločnosti.

7. Výbor GVS sa skladá z predsedu, tajomníka, hospodára, vedúcich a vedeckých konzultantov, jednotlivých sekcií. Členmi výboru Spoločnosti sú z titulu svojich funkcií riaditelia múzeí a vedúci vlastivedných krúžkov pri Gemerskom múzeu v Rimavskej Sobote a Banickom múzeu v Rožňave.

8. Výbor GVS sa volí konferenciou na obdobie jedného roka.

9. Výbor Spoločnosti je uznášaniaschopný za prítomnosti aspoň polovice svojich členov.

10. Za uznesenie výboru Spoločnosti sa považuje návrh, za ktorý hlasovala väčšina prítomných. Pri rovnosti rozhoduje hlas predsedu.

11. Revíznym orgánom Spoločnosti sú traja revízori, volení na konferencii na obdobie jedného roka. Úlohou revízorov je kontrolovať hospodárenie a finančnými prostriedkami Spoločnosti.

12. Revízori volia zo svojich radov svojho predsedu, ktorý sa zúčastňuje zasadnutí výboru a poradným hlasom.

13. Revízori podávajú správu o kontrole hospodárenia Spoločnosti, konferencii. Bez ich správy sa nemôže udeliť absolutorium odstupujúceho výboru Spoločnosti.

§ 9. — Skupiny a odborné sekcie.

1. Pre lepšie zabezpečenie a koordinovanie práce GVS sa vytvárajú skupiny a odborné sekcie, do ktorých sa členovia združujú podľa svojich záujmov a špecializácie.

2. Podmienkou členstva v skupine a v odbornej sekcii je členstvo v GVS. Člen môže pracovať v ľubovoľnom počte skupín a odborných sekcií naraz.

3. Zakladanie alebo rozpúšťanie sekcie patrí do kompetencie konferencie Spoločnosti.

4. Funkcionárov skupín a odborných sekcií schvaľuje konferencia Spoločnosti.

5. Práca v GVS sa člení do týchto skupín:

- a) vedecko-študijnej,
- b) vedecko-zberateľskej,
- c) organizačne-propagačnej,
- d) publikačnej.

6. Pre záujmovú činnosť členov GVS sa vytvárajú tieto odborné sekcie:

- a) historická (archeológia, história, numizmatika a pod.),
- b) literárno-historická a nová tvorba,
- c) národopisná (dialektológia, ľudové piesne, zvyky, obyčaje, ľudové remeslá, ľudová architektúra, ľudová hudba a pod.),
- d) pedagogická,
- e) prírodovedná (geológia, geografia, speleológia, klimatológia, floristika, biológia a pod.),
- f) umelecká (dejiny umenia, maľby, sochárstvo, umelá hudba a pod.).

Z činnosti Gemerskej vlastivednej spoločnosti

Od II. konferencie Gemerskej vlastivednej spoločnosti, ktorá bola 20. novembra 1969, sa okrem publikačnej činnosti uskutočnili semináre.

Historická sekcia usporiadala 4 semináre:

1. na tému „Výchova k socialistickému vlastenectvu a proletárskemu internacionalizmu na školách“ — prednášal v Rimavskej Sobote Július Bolfík,

2. na tému „Oslobodzovacie boje Sovietskej armády na území Gemera a význam oslobodenia v histórii našich národov“ — prednášal Július Bolfík,

3. na tému „Oslobodenie Československa Sovietskou armádou a jeho význam“ prednášal Július Bolfík,

4. archeologický seminár v Radzovciach na tému „Výsledky archeologického výskumu v regióne Gemera“ — prednášal a praktickú časť v teréne viedol PhDr. Václav Furmánek, pracovník Archeologického ústavu SAV v Nitre.

Národopisná sekcia usporiadala seminár v Klenovci. Seminár otvoril a viedol Július Bolfík. Prednášky mali PhDr. Adam Pranda, CSc., predseda Slovenskej národopisnej spoločnosti a pracovník Národopisného ústavu SAV v Bratislave na tému „Klasifikácia ľudovej kultúry a snahy národopisnej vedy“ a PhDr. Michal Markuš, CSc., pracovník Národopisného ústavu SAV na té-

mu „Metódy zbierania etnografického materiálu“. Po skončení prednášok dr. Markuš viedol praktickú časť seminára na jednotlivých pracoviskách ľudovej tvorby v Klenovci.

Literárna sekcia usporiadala tri semináre:

1. v Rimavskej Sobote o živote a diele Petra Keilnera-Hostinského, seminár viedol Július Bolfík, referáty predniesli Mária Loyová, profesorka z Rimavskej Soboty, a PhDr. Pavol Vongrej, CSc., zástupca správcu MS v Martine,

2. v Hnúšti-Líkieri o živote a diele Ľudovíta Kubáňiho — prednášal Emil Antál, zástupca riaditeľa Gymnázia v Hnúšti-Líkieri,

3. v Šafárikove o živote a diele Jozefa Škultétyho — hlavný referát mal PhDr. Michal Kocák, CSc., riaditeľ Literárneho archívu MS v Martine.

Prírodovedná sekcia usporiadala seminár o geografických pomeroch Gemera — prednášal doc. RNDr. Ján Košťálik, CSc. z Univerzity P.J.Š. v Prešove.

Pedagogická sekcia mala seminár o živote a diele Jána Amosa Komenského a o jeho význame v pedagogike — hlavný referát mal univ. prof. PhDr. Jozef Mátej, CSc. z Filozofickej fakulty UK v Bratislave.

Sekcie pracujú samostatne a podľa záujmov si môžu vytvárať pracovné skupiny.

Potrebnú náplň práce si určí každá sekcia v ročnom pláne na svojom výročnom zasadnutí.

Podľa potreby sa môžu vytvoriť ďalšie sekcie, ktoré schvaľuje konferencia Spoločnosti.

Jednotlivé sekcie sa schádzajú raz do roka, obyčajne pri príležitosti konferencie GVS.

§ 10 — Záverečné ustanovenia.

1. GVS má právnu subjektivitu.
2. V mene GVS sú oprávnení vystupovať navonok predseda, tajomník, alebo poverený člen výboru.
3. Spory vzniklé v odborných sekciách, resp. medzi odbornými sekciami rieši výbor Spoločnosti.
4. Odborné sekcie majú právo odvolať sa proti rozhodnutiu výboru konferencie Spoločnosti, ktorého rozhodnutie je konečné.
5. GVS zaniká rozhodnutím troch štvrtín členov prítomných na konferencii.
6. Po zániku majetok GVS pripadá Gemerskému múzeu v Rimavskej Sobote.

SLOVENSKÁ SOCIALISTICKÁ REPUBLIKA

Ministerstvo vnútra

Číslo: VVS-1-254/1969 Bratislava, dňa 14. 11. 1969

ROZHODNUTIE

Ministerstvo vnútra Slovenskej socialistickej republi-

ky rozhodujúce o žiadosti schválenia organizačného poriadku dobrovoľnej organizácie „Gemerská vlastivedná spoločnosť“ po skončení konania a zohľadnení pripomienok, v zmysle zákona č. 68/1951 Zb. rozhodlo, že

schvaľuje

organizačný poriadok (stanovy) dobrovoľnej organizácie s názvom „Gemerská vlastivedná spoločnosť“ so sídlom v Rimavskej Sobote.

Úlohy a činnosť organizácie sú pre spoločnosť prospešné a sú v súlade s normami a zásadami, ktoré upravujú spolčovanie občanov.

Činnosť tejto dobrovoľnej organizácie sa riadi podľa stanov, ktorých znenie je v prílohe. Organizácia je povinná žiadať o súhlas pre činnosť, ku ktorým je treba zvláštne povolenie.

Organizácia má právo zhromažďovať podľa všeobecných predpisov.

Organizácia je povinná oznámiť Okresnému národnému výboru v Rimavskej Sobote, ktorý je príslušný v zmysle § 4 vyhl. č. 438-1951 O. v. I., dátum a miesto zakladajúceho zjazdu, údaje o zložení orgánov, ktoré budú zvolené podľa stanov a o tom, kto menom organizácie koná.

Proti tomuto rozhodnutiu možno podať rozklad Ministerstvu vnútra Slovenskej socialistickej republiky podľa ustanovenia § 61 zákona číslo 71/1967 Zb. v lehote 15 dní odo dňa doručenia tohto rozhodnutia.

JUDr. Ján Filko
námetník ministra

Pamätník dr. Vladimíra Clementisa

Okresný národný výbor v Rimavskej Sobotě za spolupráce okresného výboru KSS, Mestského národného výboru v Tisovci, Slovenskej národnej rady, Ústredného výboru KSS, Ministerstva školstva SSR a Ministerstva kultúry SSR v Bratislave, pripravuje výstavbu dôstojného pamätníka dr. Vladimírovi Clementisovi, významnému komunistickému činiteľovi a štátnikovi, hrdinovi Československej socialistickej republiky. Pamätník bude obsahovať: 22-riednu Základnú deväťročnú školu dr. Vladimíra Clementisa, vlastný pamätník dr. Vladimíra Clementisa a pamätnú izbu dr. Vladimíra Clementisa v jeho rodnom dome. Uvažuje sa aj o zria-

dení múzea revolučných tradícií Gemera. Škola dr. Vladimíra Clementisa s vlastným pamätníkom bude mať hodnotu 37,7 mil. Kčs, z toho architektonicko-sochárske riešenie vlastného pamätníka i s areálom 4 mil. Kčs. Uvedené dielo sa má odovzdať svojmu účelu v septembri 1972 pri príležitosti nedožitých 70. narodenín dr. Vladimíra Clementisa.

Výstavbou Pamätníka uctíme významné celožitovné dielo dr. Vladimíra Clementisa, zachováme jeho odkaz a svetlú pamiatku.

Július Bolfík

Nové publikácie

Oznamujeme ctenej verejnosti, že Gemerská vlastivedná spoločnosť v Rimavskej Sobotě dala na knižný trh tieto publikácie:

Ing. Svatopluk Kámen: Za svetlom karbidky — Kčs 28,—.

Známy speleológ vyprávaním o výskumnickej jaskyniarskej práci oboznamuje čitateľov s podzemnými krásami Tisovského a Juhoslovenského krasu, objavovaním nových jaskynných priestorov, ich zameriávaním. Hovorí o dobrodružnom živote jaskyniarskej skupiny v Tisovci. Kniha zaujme najmä našu mládež, ktorej je určená, ale aj ostatných, ktorí majú lásku k prírode, k jej podzemným krásam. Publikácia je ilustrovaná fotografiami a mapkami.

PhDr. Ján Gallo: Revúcke gymnázium 1862—1874 — Kčs 32,—.

Monografia o prvom slovenskom gymnáziu podáva sociálno-politické pomery v druhej polovici 19. storočia, v ktorých sa vyvíjal boj za založenie prvého slovenského gymnázia. Hodnotí význam revúckeho gymnázia pri výchove slovenskej generácie, mimoškolské pôsobenie profesorského zboru na rozvoj slovenského národného povedomia u študentov a ostatnej slovenskej verejnosti. Je to práca a priekopnícka práca, ktorá oboznamuje čitateľov s prvým slovenským gymnáziom a jeho významom v živote slovenského národa. Publikácia je ilustrovaná.

Literárne postavy Gemera I. Zostavil Július Bolfík — Kčs 36,—.

Zborník štúdií podáva literárne portréty gemerských literárnych a národnobuditeľských dejateľov. Obo-

znamuje s ich významným literárnym dedičstvom celú našu verejnosť. V zborníku sú štúdie o živote a diele bratov Roussovcov od PhDr. Jána Gallu, o Augustovi Horislavovi Škultetym od PhDr. Rudu Brtáňa, CSc., o Ludovítovi Kubánim od PhDr. Oskára Čepana, DrSc., o Jonatanovi Dobroslavovi Čipkovi od PhDr. Cyrila Krausa, CSc., o Petrovi Kellnerovi-Zábojovi Hostinskovi od profesorky Márie Loyovej, o dosiaľ neznámom básnikovi Samovi Vozárovi od PhDr. Pavla Vongreja, CSc., o Jozefovi Škultetym od PhDr. Michala Kocáka, CSc. Zborník je významnou pomocou nielen pre učiteľov, profesorov, žiakov a študentov, ale aj pre všetkých milovníkov slovenskej literatúry. Publikácia je ilustrovaná.

Oslavy odhalenia pamätníka Terézie Vansovej

Okresný národný výbor, Gemerská vlastivedná spoločnosť a Okresný výbor Slovenského zväzu žien v Rimavskej Sobotě v spolupráci s Ministerstvom kultúry SSR, Ústavom slovenskej literatúry SAV, Ústredným výborom Slovenského zväzu žien v Bratislave a Maticou slovenskou v Martine usporiadajú v dňoch 9.—11. októbra 1970 slávnosť odhalenia pamätníka Terézie Vansovej pri príležitosti 28. výročia jej úmrtia.

PROGRAM:

9. októbra 1970 o 9. hodine v Rimavskej Pile

Celoslovenská konferencia o živote a diele T. Vansovej
9. októbra 1970 o 19. hodine v Tisovci

Divadelné predstavenie Svedomie od T. Vansovej

10. októbra 1970 o 9. hodine v Rimavskej Pile

Pamätník T. Vansovej — súťaž žien v prednese poézie a prózy

10. októbra 1970 o 19. hodine v Rimavskej Pile

Slávnostná akadémia na počesť T. Vansovej. Vystúpiu vŕtazky Pamätníka T. Vansovej a Ženský spevokol z Tisovca

11. októbra 1970 o 11. hodine v Rimavskej Pile
Odhalenie pamätníka T. Vansovej

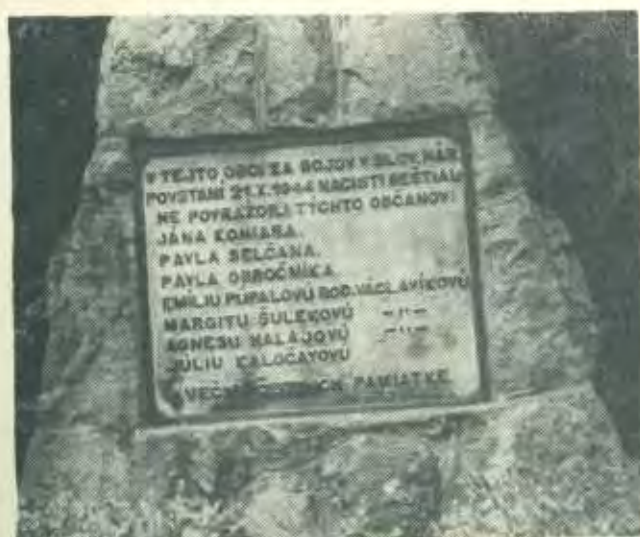

Pamätník SNP v Tisovci na námestí dr. V. L. Clementisa

Pamätník SNP — socha partizána na námestí v Hnúšti-Likieri

Tabuľa na pamätníku zavraždených občanov v Kacíhe fašistami počas SNP

Pamätník SNP na Gottwaldovom námestí v Klenovci

